

Maturitní otázka 17b - Povodně

1. Definice a legislativní rámec

Povodeň je v českém právním řádu definována především **Zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon)**. Rozumíme jí přechodné a výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda zaplavuje území mimo koryto toku (inundační území) a může způsobit značné škody na majetku, zdraví a životech. Za povodeň se považuje i stav, kdy voda nemůže z určitého území přirozeně odtékat (např. zahlcení kanalizace při přívalovém dešti).

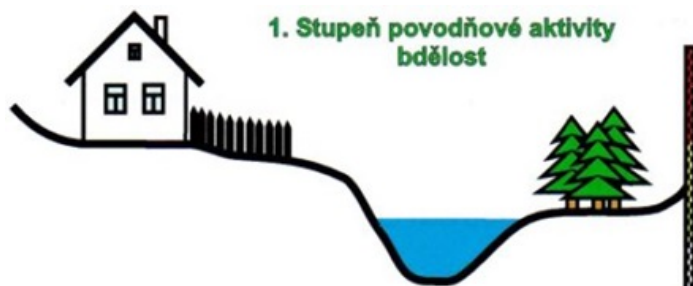
Klasifikace povodní podle původu:

- **Přirozená povodeň:** Vzniká v důsledku přírodních jevů. Rozlišujeme typ **zimní a jarní** (tání sněhu, ledové bariéry) a **letní** (dlouhotrvající deště zasahující velká území a povodí).
- **Přívalová povodeň:** Specifický typ letní povodně s extrémně rychlým nástupem. Vzniká lokálně z prudkých bouřek. Její nebezpečí spočívá v tom, že ji nelze přesně predikovat a unáší velké množství trosek a bahna.
- **Zvláštní povodeň:** Je způsobena lidským faktorem (antropogenní vliv), konkrétně poruchou nebo havárií vodního díla (přehrady, rybníku). Patří sem i situace, kdy je nutné z bezpečnostních důvodů provést mimořádné vypouštění vody z nádrže.

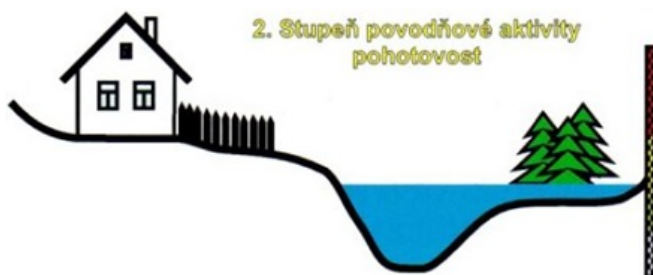
2. Stupně povodňové aktivity (SPA) a hlásná služba

Ochrana před povodněmi se řídí tzv. stupni povodňové aktivity, které jsou vázány na hlásné profily (vodočty) na tocích. Tyto stupně určují rozsah opatření a pohotovost složek IZS:

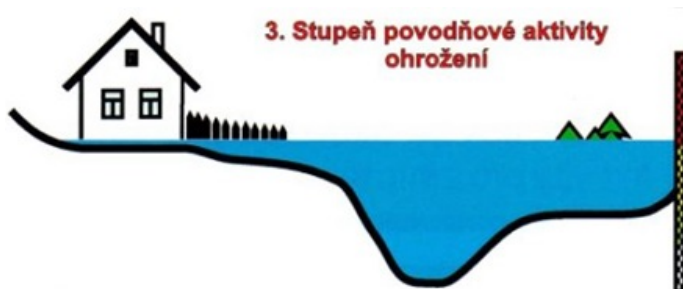
1. **I. stupeň (Stav bdělosti):** Nastává při nebezpečí povodně. Začíná pracovat hlásná a hlídková služba, situace se monitoruje.

2. **II. stupeň (Stav pohotovosti):** Vyhláší se, pokud nebezpečí přerostlo v povodeň, ale zatím nedochází k větším škodám. Aktivují se povodňové orgány obcí a krajů, hasiči připravují techniku a materiál (pytlování písku).

3. **III. stupeň (Stav ohrožení):** Vyhláší se při bezprostředním ohrožení životů a majetku. Provádějí se záchranné práce, evakuace a zabezpečovací akce.

Při extrémním rozsahu může hejtman vyhlásit **Stav nebezpečí** a vláda **Nouzový stav** (dle krizového zákona č. 240/2000 Sb.).

3. Role HZS ČR v krizovém řízení

HZS ČR je základní a koordinační složkou Integrovaného záchranného systému. Jeho role se mění podle fáze události:

A) Fáze preventivní a přípravná HZS úzce spolupracuje s ČHMÚ a správci povodí.

Operační střediska (KOPIS) přijímají informace o srážkách a průtocích. Klíčovým úkolem je **varování a vyrozumění obyvatelstva**. K tomu hasiči využívají sirény (signál „Všeobecná výstraha“ – kolísavý tón 140 s) a obecní rozhlas. Staví se mobilní protipovodňové zábrany a připravují se evakuační trasy.

B) Fáze záchranná (při III. SPA) Hlavní prioritou je ochrana života. Hasiči provádějí:

- **Evakuaci a záchranu:** Využívají motorové čluny, rafty a v extrémních případech (střechy domů, stromy) letecké záchranáře s vrtulníky Policie či Armády ČR.
- **Technické zásahy:** Odstraňování stromů z koryt, aby se netvořily „špunty“ u mostů, a ochrana kritické infrastruktury (elektrárny, nemocnice).
- **Záchranný útvar HZS ČR:** Nasazuje těžkou techniku, jako jsou obojživelné transportéry (PTS-10) nebo vyprošťovací automobily.

C) Fáze likvidační a obnova Po opadnutí vody nastává nejtěžší část práce. HZS nasazuje **velkokapacitní čerpadla** (např. SOMATI s výkonem tisíců litrů za minutu). Hasiči zajišťují:

- **Sanaci a hygienu:** Čištění a dezinfekci studní pro obnovu pitné vody.
- **Statiku a bezpečnost:** Provizorní pažení narušených budov nebo jejich demolice, pokud ohrožují okolí.
- **Humanitární pomoc:** Distribuce vysoušečů zdiva, pitné vody a koordinace dobrovolníků. Důležitá je i činnost psychologů HZS, kteří poskytují posttraumatickou péči zasaženým občanům.